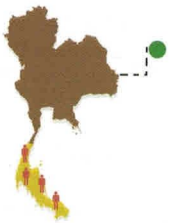
เอกสารแจกฟรี
ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ มกราคม 2561

DDC WATCH
จับตาโรคและภัยสุขภาพ

โรคไข้ฉี่หนู...
โรคร้ายที่ป้องกันได้

- โรคไข้ฉี่หนู เกิดจากเชื้อแบคทีเรียในฉี่ของ**หนู วัว ควาย หมู** และ**สัตว์เลี้ยงลูกนม**อีกหลายชนิด
- ปัจจัยเสี่ยงสำคัญในคนคือ **เชื้อที่ปะปนอยู่ในน้ำ** เข้าสู่ร่างกาย จากการกินอาหาร ดื่มน้ำ ลุยน้ำ ย่ำโคลน ทำนา ทำสวน ที่แช่น้ำเป็นเวลานาน และมีรอยแผลตามผิวหนัง
- โรคไข้ฉี่หนูพบได้ทั่ว**ทุกภาคของประเทศไทย** และมักพบมากในช่วง**ฤดูฝน**หรือ**สถานที่มีน้ำขัง**
- ในแต่ละปี มีคนไทยป่วยมากกว่า **3,000 ราย** และเสียชีวิตจากโรคไข้ฉี่หนูกว่า **50 ราย**

ปี พ.ศ. 2560
ตั้งแต่เดือนตุลาคม
เฉพาะภาคใต้
ของประเทศไทยมี
ผู้เสียชีวิตถึง **10 ราย**

ผู้เสียชีวิต**ทุกราย**
ไม่สวมใส่รองเท้าบู๊ท
ขณะแช่น้ำ
ลุยน้ำย่ำโคลน

50% ของ**ผู้เสียชีวิต**
ซื้อยาทานเอง
หรือ**รักษาที่คลินิก**
ในช่วงที่แสดงอาการไม่มาก
และไม่บอกปัจจัยเสี่ยง
ที่เกี่ยวข้องกับโรคไข้ฉี่หนู
เมื่อมีอาการมาก จึงไป
รักษาที่โรงพยาบาลและ
อาจสายเกินไป
ที่จะรักษาให้หายได้

ลุยน้ำ
ย่ำโคลน มีไข้
ปวดน่องหรือบั้นเอว
บอกประวัติเสี่ยง
ลดโรครุนแรง

สถานการณ์และประเด็นเด่น

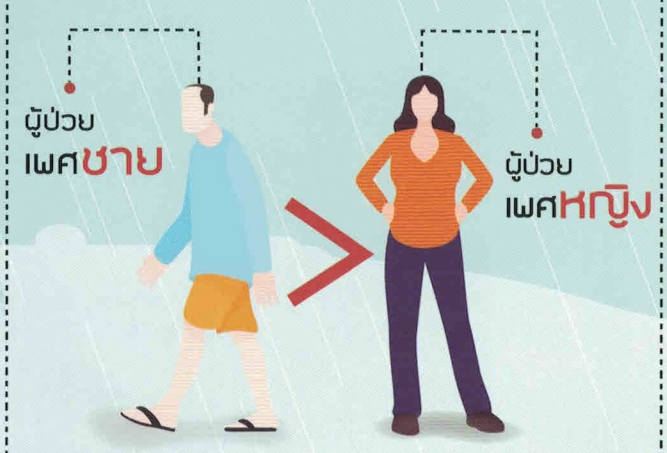
ในปี พ.ศ. 2560 พบผู้ป่วย 3,340 ราย
เสียชีวิต 60 ราย

การพยากรณ์โรคด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์
คาดว่าปี พ.ศ. 2561 อาจมีผู้ป่วยโรคไข้ฉี่หนูถึง 5,000 ราย

ผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตพบเพศชายมากกว่าเพศหญิง
อาจเกิดจากผู้ชายใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าที่ปิดมิดชิด
ไม่เพียงพอที่ป้องกันเชื้อโรคไข้ฉี่หนูเข้าสู่ร่างกาย
หรือจากพฤติกรรมของผู้ชายที่มีกิจกรรมนอกบ้าน
เช่น หาปลา ทำให้สัมผัสกับเชื้อที่ปนเปื้อนในน้ำ
ได้มากกว่าผู้หญิง

ในระยะแรก ถ้าไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้องและ
ทันท่วงที บางรายอาจมีอาการแทรกซ้อนรุนแรง
ได้แก่ ดีซ่าน ปัสสาวะน้อย ตับวาย ไตวายเฉียบพลัน
อาเจียนเป็นเลือด มีเลือดออกในปอด
และเสียชีวิตในเวลารวดเร็ว

ผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ฤดูกาลระบาด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำนวนผู้ป่วยสูงในช่วง
เดือนมิถุนายน - กันยายน

ภาคใต้
จำนวนผู้ป่วยสูงในช่วง
เดือนพฤศจิกายน - มกราคม

อาการแสดง

ไข้ ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะน่อง ตาแดง
อาการเหล่านี้มีความใกล้เคียงกับโรคอื่นๆ อีก เช่น มาลาเรีย ไทฟอยด์
ไข้หวัด ไข้เลือดออก เมลิออยโดสิส สครับไทฟัส และไวรัสตับอักเสบ

การรักษาของผู้ป่วยอาการรุนแรงหรือเสียชีวิต

อาการป่วยระยะแรก
พบแพทย์ที่คลินิก
50%

หาซื้อยาทานเอง
ที่ร้านขายยา ประมาณ
40%

ไปรักษาที่โรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล
20%

เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล
แต่ได้รับการวินิจฉัย
เป็นโรคอื่นๆ ประมาณ
10%

ระยะเริ่มป่วยจนถึงเสียชีวิต **4 ถึง 10 วัน**

เริ่มป่วย

เสียชีวิต

เฉลี่ยประมาณ **5 วัน**

ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่อาจเป็นเหตุให้เสียชีวิตจากโรคไข้ฉี่หนู

1

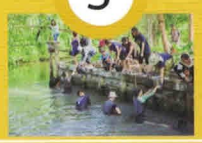
ผู้ที่นิยมหาปลา
ในแหล่งน้ำธรรมชาติ

2

ผู้มีอาชีพที่ต้องสัมผัส
แหล่งน้ำขัง
หรือน้ำนิ่งเป็นประจำ

3

แช่น้ำ
เป็นเวลาหลายชั่วโมง

4

ผู้ที่อาศัยในแหล่ง
น้ำท่วมขัง ต้องลุยน้ำ

5

ไม่สวมใส่รองเท้าบู๊ท
หรือรองเท้าที่กันไม่ให้

6

มีบาดแผลที่ผิวหนัง
ทำให้เชื้อในสิ่งแวดล้อม

7

มีสัตว์เลี้ยง
เช่น วัว ควาย

8

มีแหล่งพักอาศัยใกล้ที่นา
สวนยาง สวนผลไม้
มักเป็นที่อยู่อาศัยของหนู

ร่วมกันทำ ป้องกันได้

ประชาชน

- ไม่เดินลุยน้ำ ย่ำโคลน หรือที่ชื้นแฉะมีน้ำขังด้วยเท้าเปล่า เช่น ชาวนา ชาวสวน คนงานขุดลอกท่อระบายน้ำ ควรสวมรองเท้าบูท ใส่ถุงมือที่กันน้ำได้ เมื่อเข้าป่าควรสวมเสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิด เพื่อไม่ให้ผิวหนังถูกขีดข่วนเป็นรอยแผล และป้องกันผิวหนังสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่อาจมีเชื้อโรคโดยตรง
- ถ้ามีบาดแผลตามตัว ควรงดการลงแช่ในน้ำ
- ไม่ใช้น้ำในแหล่งน้ำที่มีวัว ควายลงไป
- หลังเสร็จภารกิจที่ต้องสัมผัสน้ำหรือที่ชื้นแฉะแล้ว ควรรีบอาบน้ำชำระร่างกาย หรือล้างมือ ล้างเท้าให้สะอาด เช็ดให้แห้ง
- ผักสด ผลไม้ต้องล้างด้วยน้ำสะอาดหลาย ๆ ครั้ง
- ควรรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ หากจำเป็นต้องเก็บไว้ ควรใส่ภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดป้องกันไม่ให้หนูมาฉี่รดได้
- ผู้ที่รับประทานหนู ควรสวมถุงมือระหว่างชำแหละและควรทำให้สุกก่อนรับประทาน

แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาล

- การวินิจฉัยจำแนกโรคอย่างรวดเร็วและแม่นยำถูกต้อง และให้การรักษาอย่างทันทีเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้ป่วยมาด้วยอาการมีไข้ ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ ให้ซักประวัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ประวัติเสี่ยงการสัมผัสแหล่งน้ำหรือโคลนที่อาจมีเชื้อไข้ฉี่หนูปนเปื้อน และในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังหรือพบโรคไข้ฉี่หนูเป็นประจำ ให้ตระหนักถึงโรคไข้ฉี่หนูเพื่อให้การรักษาอาการป่วยตั้งแต่ในระยะแรก

เจ้าหน้าที่/บุคลากรทางสาธารณสุข

- รวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโรคไข้ฉี่หนูในพื้นที่ เช่น ข้อมูลผู้ป่วย ผู้เสียชีวิต ลักษณะอาชีพ งานอดิเรกของคนในชุมชน การเลี้ยงสัตว์ ความชุกชุมของหนูในพื้นที่ ปริมาณน้ำฝน ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง แหล่งน้ำใช้ร่วมกันทั้งคน สัตว์ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศน์ นำมาวิเคราะห์ความเสี่ยง และวางแผนกำหนดกิจกรรมควบคุมโรค
- ร่วมมือกับเครือข่าย เช่น สถานพยาบาล ครู ปศุสัตว์ แกนนำชุมชน อสม. ในการค้นหาผู้ป่วยในชุมชน กำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับเลี้ยงสัตว์ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการปนเปื้อนของโรคจากฉี่สัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ เฝ้าระวังโรคในสัตว์โดยเฉพาะการแท้งในสัตว์ กำจัดสัตว์รังโรค โดยรณรงค์การกำจัดหนู ทั้งหนูบ้าน หนูนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะรอบบริเวณแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นประจำ
- กรณีที่พบผู้ป่วยในพื้นที่ ควรรีบแจ้งและประชาสัมพันธ์การป้องกันการติดเชื้อให้กับประชาชนทราบ และให้ความสำคัญของโรคไข้ฉี่หนูในพื้นที่นั้น ๆ โดยเร็ว เพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ และลดโอกาสการระบาดของโรคภายในพื้นที่
- กรณีน้ำท่วมขังหรือเกิดอุทกภัย ควรรีบแจ้งและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย สังเกตอาการไข้ ความผิดปกติของตนเอง หากมีอาการควรรีบไปพบแพทย์ เพื่อพิจารณาให้การรักษาโรคไข้ฉี่หนูอย่างทันท่วงที

สายด่วนกรมควบคุมโรค
1422

ACCESS
ONLINE
QR CODE
http://203.157.15.110/boe/viewddcw.php

ที่ปรึกษา	ธนรักษ์ ผลิพัฒน์ นคร เปรมศรี
ผู้เขียน	เสาวพักตร์ ฮั้นจ้อย สำนักระบาดวิทยา
กองบรรณาธิการ	เสาวพักตร์ ฮั้นจ้อย สิริลักษณ์ รังษีวงศ์ บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ นิยดา ยศวัฒน
ออกแบบ	นัชนันท์ รองเลื่อน
จำนวน	13,000 ฉบับ
จัดทำโดย	สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 4 ชั้น 6 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข